

Tot no és possible a Granada

A banda de les declaracions cofoies que tant el PSOE com el PSC van fer públiques en acabar el consell territorial del PSOE de Granada el 6 de juliol, l'anàlisi de l'anomenada Declaració de Granada –en realitat titulada “Un nou pacte territorial: l'Espanya de tots”– i la comparació amb la del PSOE de Zapatero de 2003, coneguda com la de Santillana del Mar, però titulada “L'Espanya plural: L'Espanya Constitucional, l'Espanya unida, l'Espanya en positiu”, mostra sobretot més concreció i canvis conceptuals rellevants.

El primer que les diferencia és la concepció que els dos papers demostren de la Constitució espanyola. La de 2003 apareixia encara contaminada de constitucionalisme, una doctrina consensuada pel PP i el PSOE al País Basc per dividir la societat entre els que donaven suport a la sacrosanta Llei Magna –ells– i els qui gosaven criticar-la, tot barrejat amb la llei de partits que impedia a l'esquerra *abertzale* accedir a les institucions de representació política. Per això –i a pesar d'un Zapatero defensor de “l'Espanya plural”– el document afirmava que “La Constitució de 1978 consagra, doncs, per fi, una coincidència feliç entre l'Espanya legal i l'Espanya real. Aquesta Espanya real és una Espanya plural, respectuosa amb la seva diversitat, que no sols no nega les diferents identitats que la conformen sinó que es mostra orgullosa d'aquesta pluralitat. (...) La Constitució afirma una autonomia que és llibertat, identitat i pluralitat, i se situa a les antípodes d'una concepció sectària, impositiva i uniformadora del nostre país”.

La Declaració de Granada és menys retòrica, més sintètica i concreta. Després d'elogiar el sistema autonòmic afirma que “la Constitució va deixar excessivament oberts i imprecisos alguns aspectes essencials de les Comunitats Autònomes, la distribució competencial entre aquestes i l'Estat, el model de finançament, l'organització de les Administracions Públiques o els mecanismes de cooperació entre elles”. Una crítica que hagués estat considerada ferotge el 2003 i que deu anys després es pot llegir

Els membres del consell territorial del PSOE, després de la reunió de Granada d'on va sortir la nova proposta de model d'estat, que inclou reformes de la Constitució.

La Declaració de Granada sobre el nou “pacte territorial” del PSOE és més concreta i més federalista que la de Santillana del Mar que el 2003 va impulsar el partit aleshores liderat per José Luís Rodríguez Zapatero, però defuig termes com ‘estat plurinacional’.

com el resultat, sobretot, del problema sorgit arran de la insatisfacció catalana per la retallada de l'Estatut per part del Tribunal Constitucional –tot i que aquest fragment té dues cares i també podria ser interpretat com l'enyorança d'una constitució que ho deixés tot ben lligat, inclosos els límits per a les comunitats autònomes–. En tot cas, l'argument que la Constitució es podia llegir com un text obert, perfectament interpretable a favor d'un autogovern que gairebé significara un estat federal, ja se'l va carregar el Tribunal Constitucional. I la Declaració de Granada n'és conscient perquè proposa una reforma de la Carta Magna –que a Santillana del Mar ni s'arriba a intuir.

A Santillana del Mar es deia “Davant dels separatistes i els separadors, els qui volen dividir i els qui fan servir tensions segregacionistes per als seus fins partidistes, el PSOE sempre ha estat i està amb la Constitució. Sempre amb

l'Espanya plural”. A Granada s'ha dit: “El nacionalisme moderat de Catalunya ha abandonat el terreny de la moderació i s'ha passat al camp del secessionisme. Ja no busca la millor forma d'encaixar Catalunya com una realitat específica i diferenciada dins d'Espanya: busca directament que Catalunya trenqui amb Espanya”. I “Davant tot això la posició dels socialistes és clara i ferma: el triomf de qualsevol d'aquests dos projectes antagònics, el que pretén recentralitzar Espanya i el que pretén desmembrar-la, seria un desastre i desfermaria novament totes les tensions territorials... (...) La solució, un cop més, és la reforma en profunditat”. I proposa, com el PSC demana des de fa temps, “avançar cap al federalisme, amb totes les seves conseqüències”.

Al document de Santillana del Mar la paraula *federalisme* no hi apareix ni una vegada. Al de Granada, hi ha aquesta

menció. L'única. Però l'esperit hi és i el concepte es repeteix. Més endavant, la Declaració de Granada dirà: "Defensarem un Estat de les autonomies del segle XXI, amb una estructura territorial de caràcter federal capaç de proporcionar tot allò que d'ell demanem: respecte a les identitats diferenciades dins d'Espanya, compatible amb un compromís col·lectiu amb el projecte comú...". Després, en el mateix epígraf, s'hi barregen cols i naps, com són drets legítims i discriminacions: "Igualtat dels drets bàsics de tots els ciutadans, qualsevol que sigui el lloc on resideixin. Sí als legítims drets diferenciats, no als privilegis i discriminacions".

El text de 2003 criticava l'immobilisme del PP en el diàleg autonòmic i defensava "les reformes necessàries per a adaptar el nostre Estat Autonòmic a la realitat actual", però no citava en cap moment la possibilitat de tocar la Constitució, excepte en el cas del Senat: "Els socialistes impulsarem, des del consens, la reforma constitucional del Senat perquè compleixi la seva funció i es converteixi en una autèntica cambra de representació".

La de Granada proposa reformes de la Constitució "per a substituir el Senat per una autèntica Cambra de representació territorial", sí, però també "per a incorporar-hi expressament el mapa autonòmic d'Espanya" o "per a clarificar i delimitar definitivament la distribució de les competències, de les responsabilitats i de les obligacions de l'Estat i de les CCAA", cosa que no vol dir exactament més autogovern. A més, "per a incorporar els fets diferencials", "per a establir un nou sistema de finançament autonòmic just i equitatiu", "per a incorporar com a drets fonamentals la protecció social i la sanitat" o "per a crear els mecanismes de cooperació institucional que caracteritzen els estats federals". I una última reforma perquè no es repeteixi una retallada com la de l'Estatut català: "Necessitem modificar el control constitucional de les reformes dels Estatuts d'Autonomia perquè no es repeteixi el fet que el Tribunal Constitucional anul·li parcialment un Estatut que ja ha estat votat pels seus ciutadans".

Al capdavant, la via federal menaria un altre cop a la via estatutària. Del "dret a decidir", ni paraula.

Àlex Milian

La professora de dret, ex-diputada i actual membre de l'executiva del PSC Laia Bonet (Valls, Alt Camp, 1972) critica que la Declaració de Granada destil·li por de l'estat plurinacional.

“Cal reaccionar contra la inèrcia del PSC cap a la irrellevància”

Demanàveu un referèndum intern sobre la Declaració de Granada, però el consell nacional del PSC ha donat suport a Pere Navarro. Encara ho creieu necessari?

—Sense cap mena de dubte. Jo hauria preferit —i així ho vaig expressar a l'executiva— que no s'hagués posat a votació aquest tema sense haver-lo debatut d'una altra manera: amb més temps i a fons.

Em va agradar molt que —fa dos o tres consells nacionals— el primer secretari digués que, si mai s'havia de prendre una decisió sobre la possibilitat d'incorporar-se a un govern o donar-li suport amb alguna fórmula, ho hauria de votar tota la militància. Això és coherent amb la defensa d'unes primàries obertes. Si les grans decisions d'un partit, com és l'elecció d'un candidat, volem que siguin participades per tota la ciutadania —i això és imprescindible si volem reduir la distància que separa els polítics dels ciutadans—, determinades decisions de la vida orgànica del partit haurien d'estar participades ja avui per tota la militància. Això s'hauria d'aplicar com a mínim a l'elecció del primer secretari i també a decisions que tenen a veure amb línies programàtiques. És en aquest sentit que jo defensava votar el protocol de relacions PSC-PSOE i també la Declaració de Granada. Ja ho vaig demanar a l'executiva fa dues o tres setmanes i...

—Us van respondre?

—No.

—Però encara té sentit votar-ho?

—Sí, perquè al consell nacional van dur una resolució que, entre altres coses, diu que es dona suport a la Declaració de Granada, no va ser pas una votació sobre els mateixos acords. Per això penso que encara hi hauria marge per a votar.

—La Declaració de Granada és un avenç respecte a la de Santillana del Mar de 2003?

—És un gran pas en la relació Catalunya-Espanya. Mal si no fos un avenç. Pensem que, a la mateixa campanya electoral de les últimes eleccions al Parlament, va costar moltíssim que el mateix Rubalcaba —que venia aquí a fer campanya— pronuncies la paraula *federalisme*. Que, en set mesos, hàgim passat d'allò als acords de Granada ja és un avenç enorme. Per tant, si mirem enrere —si ho contrastem amb Santillana o amb fa sis o set mesos—, sense cap mena de dubte que és un enorme avenç. Però jo demano que ho comparem també amb les necessitats del present i és aquí on crec que hi ha algunes insuficiències.

—Quines insuficiències?

—El que em preocupa més de Granada no és el que està prescrit sinó que s'hagi hagut de regatejar tant amb el PSOE. Em preocupa que hàgim hagut de treballar tant per a fer-los veure que calia la menció explícita a l'estat

plurinacional i al principi d'ordinalitat. A aquestes alçades són dues premisses, no per comparació amb el passat sinó per les necessitats del present, per la sensació que avui s'ha instal·lat a la societat catalana que, si no hi ha això, ni tan sols cal mirar-s'ho.

—Però no han ni parlat del dret a decidir.

—Aquest no és el problema. D'entrada, perquè jo no estic disposada —des de la lògica del PSC— a negociar aquest tema amb tots els barons. Això ha de ser una discussió bilateral PSC-PSOE, no multilateral amb tots els barons, com a Granada. Jo ja entenc que el dret a decidir no es debati allà. Però sí que m'hauria agradat veure-ho en una proposta de futura Constitució. Des del meu punt de vista és bo que hi hagi un mecanisme, dins de la Constitució, que prevegi aquests possibles problemes en un futur i hi doni una solució. Crec que seria més aclaridor i preveuria potencials conflictes. I m'és igual si ho tenen uns altres països o no.

—El posicionament del PSC sobre el dret a decidir allunya el partit de la centralitat política de Catalunya?

—No. Crec que el PSC continua defensant sense cap mena de dubte el dret a decidir. Però, a més de fer-ho, s'ha de veure que ho fa. Per això penso que, al final de les reunions de Granada, hauria estat bé un subtil missatge dient que hem aconseguit un bon acord —que incorpora moltes propostes del PSC— i que —tot i que no s'ha parlat del dret a decidir a les reunions— continuem defensant-lo i som dins del consens, no sols polític sinó sobretot social, que defensa la necessitat que aquest país es pugui pronunciar. Cal recordar-ho perquè no sembli que ja ens hem oblidat d'això.

Per tant, la defensa del dret a decidir no ens allunya de la centralitat; justament aquesta defensa hauria de permetre mantenir el PSC en la centralitat.

—Dieu que el PSC és dins del consens polític i social a favor del dret a decidir, però el partit, que sí que hi és a la comissió d'estudi del dret a decidir del Parlament, no s'ha sumat al pacte nacional pel dret a decidir, on hi ha precisament la societat civil.

—La decisió de la direcció del partit és legítima i jo ja vaig defensar en el seu moment el que pensava: era

evident que alguns dels qui estarien asseguts a la taula del pacte pel dret a decidir —igual que alguns dels qui estan asseguts a la comissió d'estudi— tendissin a confondre el dret a decidir amb la independència, però, malgrat això —malgrat que tinguis la sensació que no estan actuant lleialment—, calia ser-hi. Sobretot calia ser al pacte nacional, perquè hi havia la societat civil i moltes de les entitats que hi eren presents no han expressat en públic quina és la seva opció —i fins i tot algunes han dit que no tindran una opció sinó que els seus associats podran expressar-la lliu-

rement—. Per tant, estem en les mateixes condicions que ells i és important que no te'n separis. Si ens cal buscar aliances amb la societat civil —i aquest és un repte especial per al PSC—, apartar-te del lloc on hi ha la societat civil és perdre una oportunitat interessant. A més, si realment la cosa es desviava —i el dia a dia del pacte demostrava que s'estava treballant per la independència i no pel dret a decidir—, el fet de ser-hi ens hauria permès denunciar-ho. Si no hi som, difícilment ho podrem denunciar. No va ser aquesta l'opinió majoritària del partit. Tant de bo la comissió parlamentària ens permeti demostrar la nostra coherència amb la defensa del dret a decidir.

—La pèrdua de vots del PSC i la tendència encara a la baixa que preveuen les enquestes no tenen res a veure, doncs, amb el posicionament del partit sobre el dret a decidir?

—La pèrdua de vots ve del 1999. Des de llavors perdem vots. Del 1999

No sempre tenim interessos comuns: el PSC porta C de Catalunya i el PSOE, E d'Espanya

fa catorze anys i el dret a decidir és de fa no res. Les causes són molt diverses i són complexes: n'hi ha que són compartides amb la pèrdua de vots de les esquerres a Europa; n'hi ha que són per haver governat –tots els que hem governat siguem de dretes o d'esquerres hem perdut vots– i també per haver governat en temps de crisi i no haver pres decisions valentes ni haver plantat cara als mercats financers. També hi ha causes pròpies, autòctones: els grans partits, si han estat governant, han tendit a assumir tant la responsabilitat de govern que, a la pràctica, han deixat de ser presents a la societat. I aquest allunyament de la societat ha provocat un trencament que afecta especialment un partit com el PSC, que precisament procedia de la societat, del teixit associatiu del país. D'altres iniciatives polítiques ho han entès i, per exemple, les CUP han nascut instal·lades en la representació de la societat. És el paper que tenia el PSC fa anys. Es tracta de

retrobar-lo. Per a representar bé la societat t'has d'amarar de ciutadania cada dia. És el que em dol de Granada. Si no ets capaç ni de pronunciar les paraules *estat plurinacional* i *ordinalitat* és que no entens quina és la magnitud del problema de Catalunya. Si no s'entén, difícilment es pot oferir una solució.

—**La relació PSC-PSOE es resol amb un comitè de coordinació política com el que s'ha creat?**

—S'havia de fer un nou protocol...

—**Es va anunciar...**

—Es va anunciar. Si detectes que hi ha uns problemes en la relació PSC-PSOE i el protocol de relació està fet de l'any que està fet, l'has de canviar. És evident que els problemes entre els partits no són els mateixos que el 1977, el 1981 o el 1990. Sí que em sembla que el PSC ha fet bé de no regalar el dret de vet a alguns barons que dissabte volien expressar la seva negativa al protocol en els termes en què s'havia parlat –que permetrien al PSC votar diferent si hi havia discrepàncies irreconciliables sobre una qüestió d'especial interès per a Catalunya–. I per tant està bé que el PSC no assumeixi que aquests barons tenen la possibilitat de negar-nos la possibilitat de votar diferent. Al capdavall, el PSC és un partit amb entitat pròpia i té uns compromisos que ha de complir, que són les resolucions i els estatuts sortits de l'últim congrés, i aquests expliciten clarament quins són els termes en què ens hem de moure. Si no podem canviar el protocol, és evident que ens hem de sotmetre a les decisions del mateix PSC que permeten no sols tenir veu pròpia sinó també perfil propi. No és un objectiu distanciar-se del PSOE, però sí que ho és defensar els interessos propis. I és evident que no són sempre els mateixos interessos, els del PSOE i els del PSC. Senzillament perquè el PSC porta una C, que és Catalunya, i el PSOE, una E, que és Espanya. És normal. Jo no exigeixo que el PSOE sigui un partit catalanista, però sí que entenguem que nosaltres tenim uns altres interessos, que són defensar els interessos de Catalunya. Els del socialisme i els de Catalunya, i no són incompatibles els uns amb els altres, ni de bon tros.

—**Quin és l'objectiu de Fòrum Cívic, moviment crític dins del PSC que es va presentar fa una setmana?**

—No sóc la persona indicada per a respondre-ho, perquè jo vaig anar a la presentació per donar la meua opinió, però no estic dins de l'organització ni et sabria dir si en forma part –crec que no, perquè no m'hi he inscrit–. Sí que comparteixo amb tants i tants militants –diria que la immensa majoria de la militància– la sensació que alguna cosa s'ha de fer per recuperar no només la centralitat *de facto* sinó el sentiment de centralitat en la política ben entès, de ser presents, de credibilitat en les nostres propostes. No estic en condicions de dir que Fòrum Cívic sigui la solució a tot. Crec que no hi ha una solució dissenyada. Crec que la solució, més que estructures, demana actituds: cal tenir la capacitat de reaccionar a aquesta inèrcia cap a la irrellevància en què estem instal·lats.

—**Aquestes actituds hi són des de l'arribada del nou primer secretari, Pere Navarro?**

—No parlava d'ell. Simplement, la situació en què es troba el PSC avui, un any i mig després del Congrés, no és que no sigui millor, és que és pitjor. Ens hem de preguntar què cal canviar per trencar aquesta inèrcia. Vol dir que no hem fet encara els canvis que calia. I no és que no n'hàgim fet, n'hem fet molts. Però les enquestes ens estan demostrant que aquests canvis encara no es llegeixen com a suficients, perquè si no hauríem trencat la tendència a la baixa. No podem perdre més temps –i no és que n'hàgim perdut, és que hem de fer els canvis a una velocitat ràpida–. És important quins canvis es fan, amb quina rapidesa i com es fan. Si ens parem a pensar en tots els canvis que s'han fet, podríem caure en una mena de cofoisme, però les enquestes demostren que no trenquem la inèrcia. Els canvis fets pel PSC –primàries, federalisme, reforma de la Constitució– busquen clarament punts de trobada que són de sentit comú –ateses les crisis institucional, econòmica i nacional– però han de ser percebuts com a tals. Si, malgrat fer tots aquests canvis, la ciutadania encara no els percep. haurem de veure si estan a l'altura de les exigències de la societat d'avui, en el sentit de quins fem, com i amb quina rapidesa.

A.M.